

Іскандарова Є.,
студентка групи Юм-31
юридичного факультету Сумського державного університету

Резнік О.М.,
к.ю.н., старший викладач кафедри АППФЕБ юридичного факультету
Сумського державного університету

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИТНИХ РЕЖИМІВ В УКРАЇНІ

Принципи формування сучасної митної політики України повинні виходити з вимог сучасного світу. «Митні режими є серйозним інструментом в руках держави, що дозволяє їй вибудувати зовнішньоекономічні та політичні відносини з навколишнім світом, багато в чому визначати напрямки розвитку зовнішньої торгівлі та її якісний зміст», - слушно зауважує В. В. Качан [1, с.15].

На думку Р. Й. Чайковського, основою дослідження процесів розвитку кризових явищ у зовнішньоекономічній діяльності є те, що тінізація цієї сфери - одна з найбільш небезпечних для суспільства, в якій найбільшою мірою виявляються можливості реалізації спрямувань тіньової економіки [6, с. 189-191].

Зовнішньоекономічна політика України потребує врегулювання таких завдань: визначати пріоритетні сфери врегулювання зовнішньоекономічної діяльності; здійснювати аналіз стимулюючої або заборонної функції кожного режиму з метою вдосконалення законодавства відповідно до державних пріоритетів; забезпечувати економічну безпеку; захищати національних товаровиробників; підтримувати позитивний імідж на міжнародній арені тощо.

Багатоаспектність даних завдань потребує вдосконалювати класифікацію митних режимів у напрямі визначення пріоритетних сфер впливу (експорт та імпорт), удосконалення спеціальних митних режимів відповідно до міжнародних вимог та з урахуванням національних інтересів і визначати національні режими, які дозволять підтримувати економічні пріоритети вітчизняних товаровиробників [5].

На думку Н. В. Осадчої, з метою визначення значущості певних груп режимів та вдосконалення механізму їх реалізації доцільно вдосконалити існуючу систему класифікації митних режимів та здійснювати її за такими групами: режими, які впливають на сальдо торговельного балансу;

глобалізаційні; режими, використання яких обумовлено необхідністю розвитку національної економіки.

Так, до режимів, які впливають на сальдо торговельного балансу, науковець пропонує віднести імпорт та експорт. При цьому доцільно створити певний механізм їх реалізації, який би дозволив створити позитивне сальдо торговельного балансу та включав би заходи щодо стимулювання експорту, а при необхідності - сповільнював імпорт. Глобалізаційні режими включають основні режими, які регламентовані МКЄС у розділі спеціальних. До них доцільно включити: транзит; зберігання; тимчасове ввезення; переробку; вільні зони; реекспорт, реімпорт. До режимів, використання яких обумовлено необхідністю розвитку національної економіки, можна віднести ті режими, у яких країна має потребу для захисту своїх економічних інтересів. У дану групу можуть бути включені такі режими, як безмитна торгівля, переміщення припасів, спеціальні митні режими, магазин безмитної торгівлі, знищення та руйнування, відмова на користь держави.

Дана класифікація дозволить виділити такі напрями формування та використання регуляторних режимів у межах митної політики, як «врегулювання торговельного балансу, приведення вітчизняного законодавства до міжнародних норм, захист вітчизняних товаровиробників та дотримання національних інтересів» [5].

Україна при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності знаходиться під впливом двох об'єднань країн - Європейського Союзу та Митного союзу. Дане сусідство та вплив об'єднань необхідно враховувати при вдосконаленні існуючих та розробці нових митних режимів з метою активізації економіки України. Тому механізм реалізації митних режимів доцільно адаптувати до існуючого сусідства з метою отримання певних переваг на міжнародній арені.

Регулювання трансграничного співробітництва в нашій країні здійснюють Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної республіки Крим, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції. Координацію розробки, укладання та організацію виконання міждержавних договорів України з питань розвитку транскордонного співробітництва здійснює Міністерство закордонних справ України. Інші центральні органи виконавчої влади беруть участь у сприянні розвитку транскордонного співробітництва в межах компетенції, встановленої законодавством України, а також, у разі необхідності, вносять пропозиції щодо змін до законодавчих актів України з питань транскордонного співробітництва.

Слід зазначити, що відсутні законодавче закріплені функції органів влади щодо формування трансграничної співпраці. На думку В. І. Ляшенко та

Н. В. Осадчої, доцільно додати до функцій Кабінету Міністрів формування стратегії митної політики держави в напрямку розвитку транскордонної співпраці шляхом формування спеціальних митних режимів для прикордонних областей, формування спільних з іншими країнами митних складів, магазинів безмитної торгівлі [2].

Верховна Рада повинна прийняти необхідні законодавчі акти, які б дозволили внести певні зміни в митну політику України в напрямку розвитку транскордонної співпраці. Враховуючи те, що міжтериторіальне та транскордонне співробітництво стосується всіх сфер життя, доцільно систематизувати нормативно-правове забезпечення у чотирьох групах: 1) європейське законодавство, що стосується безпосередньо транскордонного співробітництва; 2) європейське загальне законодавство щодо регіонів; 3) інші європейські документи, у яких згадується транскордонне співробітництво; 4) національне законодавство [3].

Формування митної політики в Україні, як зазначають Н. В. Осадча та В. І. Ляшенко, необхідно здійснювати в напрямку врахування міжнародних конвенцій та угод з торгівлі та захисту національного товаровиробника. Останнє набуває актуальності в сучасних кризових умовах, коли багато підприємств знаходяться під загрозою банкрутства. Особливо це стосується підприємств прикордонних територій, які зазнають певної шкоди для свого розвитку внаслідок географічного положення (переміщення вантажів, людей, віддаленість від природних ресурсів, відсутність можливості налагодження великих підприємств, відсутність кадрів тощо) [4, с.92].

Таким чином, можемо прийти до висновку, що з метою розвитку транскордонного співробітництва доцільно впроваджувати спеціальний митний режим для прикордонних територій. Також доцільно сформувати такі трансграничні кластери, як спільні з іншою стороною магазини безмитної торгівлі та митні склади, які дозволять розвивати торгівлю в прикордонних регіонах та зберігати експортно-імпорتنу продукцію на території даних регіонів. Це забезпечить зручність зберігання сезонних товарів та сприятиме розвитку торгівлі. Дані заходи відповідають програмам розвитку транскордонного співробітництва та відносяться до сфери стратегічної діяльності - інфраструктури, яка визначає інтенсивність обороту капіталу, функціонування ринку і розвиток підприємств. Спеціальний митний режим для транскордонного співробітництва можна виділити як окремий режим. Або включити процедуру його реалізації в режим спеціальна митна зона та сформувати зону вільної торгівлі на прикордонній території [4, с.94-96].

Література

- 1) Качан В. В. Митний режим прикордонної торгівлі: механізм

реалізації та напрямки його впровадження / В. В. Качан // Митна справа. – 2011. – №2. – С. 14 - 21.

2) Ляшенко В. І., Осадча Н. В. Формування спеціальних митних режимів як інститутів транскордонного та єврорегіонального співробітництва [Електронний ресурс] / В. І. Ляшенко, Н. В. Осадча // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – Випуск 37-2. – Донецьк, ДонНТУ, 2009. – 234 с. – С.65-69. – Режим доступу: http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/13503/1/lyashenko_osadcha.pdf

3) Мікула Н. А. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво [Електронний ресурс] / Н. А. Мікула. – Львів: ІРД НАН України. – 2004. – 395 с. – Режим доступу: <http://znc.com.ua/ukr/publ/book/book-mikula-2004/book-mikula-2004.pdf>

4) Осадча Н. В. Ляшенко В. І. Митний режим тимчасового ввезення (вивезення): алгоритм реалізації та напрями вдосконалення / Н. В. Осадча, В.І. Ляшенко // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 2 (18). – С. 85-96.

5) Осадча Н. В. Митні режими та підходи до їх класифікації [Електронний ресурс] / Н. В. Осадча // Управління економікою: теорія та практика: зб. наук. пр. – Донецьк: ІЕП НАНУ, 2009. – С. 247-276. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ue/2009/115.pdf

6) Чайковський Р. Й. Особливості та форми тіньової економіки в прикордонному регіоні / Р. Й. Чайковський // Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки – 2007 – №12, – с. 189-195.

Іскандарова, Є. Основні напрями підвищення ефективності правового регулювання митних режимів в Україні [Текст] / Є. Іскандарова, О.М. Рєзнік // Актуальні проблеми юридичної науки на шляху сучасної розбудови держави і суспільства : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 5-7 червня 2014 р. / Ред.кол.: В.С. Венедіктов, А.М. Куліш, М.М. Бурбика; За ред.: В.С. Венедіктова, А.М. Куліша. - Суми : СумДУ, 2014. - С. 34-37.